

[Forsvarsministeren.]

dels indføres såkaldte faste — man kan vel også kalde dem kvalificerede — friheder, der ikke kan fratages eller beskæres ved disciplinarmidler, dels finder en opdeling sted af de øvrige friheder. Ved denne opdeling af de øvrige friheder indføres begrebet „omgangsfriheder“, d. v. s. friheder, der sædvanligvis og nogenlunde regelmæssigt tilstås efter en omgangsordning, og om hvilke det nu udtrykkeligt i lovforslaget fastslås, at de kun kan fratages eller beskæres ved disciplinarmidlerne frihedsnægtelse eller vagt uden for tur. Endvidere indføres begreberne „udgangsfrihed“, der har betydning i hæren og flyvevåbnet, samt „belønnings- og lejlighedsfriheder“, hvis tildeling — som navnene antyder — er knyttet til særlige forudsætninger.

Der skulle på denne måde være taget effektiv afstand fra begunstigelsessynspunkt, idet det klart fastslås, at de friheder, der sædvanligvis tilstås ved afdelingerne, kun kan nægtes enkeltpersoner som en sanktion over for begåede forseelser og forsømmelser og i stedet for straf. Der er herved sket en væsentlig betryggelse af et af de værnepligtiges vigtigste goder, nemlig frihederne.

Jeg omtalte før de såkaldte faste friheder, der ikke kan fratages eller beskæres ved disciplinarmidler. Jeg har også nævnt, at under denne kategori henhører efter de nugældende regler kun den såkaldte befalede orlov.

Her rummer betænkningens forslag en anden, væsentlig forbedring. Foruden den befalede orlov foreslås det nemlig at give de værnepligtige som fast, ufratagelig frihed 1 månedlig lørdag-søndagsorlov og 2 månedlige nattegn. Dette kan måske synes noget „fedtet“, navnlig for nattegnenes vedkommende, men her må man huske på, at hensynet til disciplinen sætter en ret snæver grænse for en udvidelse af de faste friheder. Hertil kommer, hvad jeg allerede tidligere har sagt, det ønskelige i at kunne anvende disciplinarmidler i stedet for straf. Der bør derfor være et vist mål af friheder tilbage, der kan fratages ved disciplinarmidler. Man må ved en udvidelse af omfanget af de faste friheder være meget opmærksom på, at man derved let kan havne i en lidet ønskværdig tilstand med vidtgående anvendelse af

egentlig straf for småforseelser. Fra samtaler, jeg har haft med værnepligtige talsmænd ved forskellige militære enheder, ved jeg, at en sådan udvikling også fra soldaternes side vil blive betragtet som uheldig.

Det her anførte tjener også som begrundelse for, at hverken udvalget eller forsvarsministeriet har ment at kunne gå så vidt med hensyn til at sikre de værnepligtige ufratagelige friheder som foreslået i ungdomskommissionens betænkning af 1949 om de værnepligtiges forhold. Ungdomskommissionen gik her ind for det princip, at ingen af de almindelige friheder skulle kunne nægtes ved disciplinarmiddel.

Jeg vil her ved de faste friheder i øvrigt gøre opmærksom på en vigtig forskel mellem lovforslaget og det udkast, udvalget har fremsat i den grønne betænkning. I lovforslaget er det nemlig fastsat, at de to faste månedlige nattegn skal være et minimum, således at antallet af de faste nattegn administrativt kan forøges — men ikke formindskes — dersom det efter de indvundne erfaringer viser sig muligt og forsvarligt.

Bestemmelserne om faste friheder er kun tænkt at skulle gælde for værnepligtige menige. Grunden til, at værnepligtige befalingsmænd således holdes uden for bestemmelsen om de faste friheder, er den, at man har ment det praktisk uigennemførligt at anordne faste friheder for disse personer, idet befalingsmændene må kunne stå til rådighed for de kommandoførende myndigheder i fornødent antal til enhver tid.

I øvrigt er forholdet det, at de værnepligtige befalingsmænd i praksis har betydelig mere frihed end de menige, idet de normalt har fri fra retræte til reveille, når de ikke har tjeneste at udføre.

Med hensyn til mathers og mathelevers undtagelse fra bestemmelsen om faste friheder er årsagen den, at man på grund af de pågældendes kontraktmæssige forhold til forsvaret og deres særligt betroede opgaver har fundet det naturligt at holde dem uden for bestemmelsen.

Hvad endelig angår de værnepligtige, som er under uddannelse på befalingsmandsskole, har man ikke ment, at en anordning af faste friheder er forenelig med denne uddannelses særligt krævende karakter.